

SLOVAN.

Štev. 48.

V Ljubljani, dne 20. novembra.

1884.

Vsebina: Anton Dvořák. — Zopet slovenščina in c. kr. sodišča. — Istočna zaveza. — Strossmayerjeva galerija jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti. — Pogled po slovanskem svetu. — Razne novice. — Politični razgled. — Ilustracija: Anton Dvořák.

Anton Dvořák.

Med največje glasbene umetnike mora se prištevati Antonin Dvořák. Češka glasba je imela sicer že pred njim svojo znamenito veljavo, a da je zdaj z drugimi svetovnimi glasbami na istem vrhuncu, da je celo Nemci, kateri kaj neradi pripoznavajo, kar prihaja iz Slovanov, ne zanikajo, to nam je dosegel in pridobil skladatelj „Slovanskih plesov“, „Legend“ i. t. d.

Kot novega Orfeja sprejemajo ga letos narodi evropski na njegovem potovanju; pridobiva si čast in proslavlja svoje in slovansko ime. Poročali smo že prilično o tem, danes pristavljamo k njegovi sliki še nekoliko znamenitejših životopisnih črtic.

Porodil se je naš umetnik 8. sept. 1841. leta v Nelahozevsi pri Kralupu na Češkem. Tamkajšnji učitelj Josip Špic je ucepil nadarjenemu Antoninu prve nauke na goslih. Leta 1853. ga je vzel stric v Zlonice, kjer je hodil v šolo ter

se učil orgljati, a leta 1858. je imel v Češki Kamenici, kamor so ga poslali učiti se nemškega jezika, izvrstnega učitelja Hanko, ki ga je poučeval na orgljah in v generalnem basu.

Po dolgih prošnjah ga je dal oče 1857. leta v Prago v orgljarsko šolo, kjer je dobil izvrstne učitelje: Zvo-

nařa in Blažka. To šolo je dovršil leta 1860. z izvrstnim uspehom. Ker je bil brez vsake zdatne podpore, moral je biti vesel, da se mu ponudi uborna služba pri znani kapeli Komzakovi. A že leto pozneje se mu je posrečilo ustopiti k orkestru češkega gledališča, kjer je kot prvi vijolist igral do leta 1873.

Umeje se, da je v tem času skladal vsakovrstne skladbe od najtežjih kvartetov do velike simfonije, monstrozne opere „Alfred“ in „Krala uhlíř“. A to njegovo delovanje je bilo še brez prave umetne podlage; bila je rekel bi doba kvasu in čiščenja, iz katerega se je razvil njegov genij, očiščen glasbeni orjak. Do tega mu je pripomogel prijatelj in sam skladatelj Bendl, reditelj praškega „Hahola“, v katerega koncertu je pridobil Dvořáku prvo slavo njegov veliki: „Hymnus“.

Od tega časa naprej je bila vsaka njegova sklad-

ba sprejeta z največjo naudušenostjo ne samo v Slovanih, temveč pri vseh drugih narodih tudi letos, kakor smo poročali. Občudovali so ga v Londonu in slavili, kakor se more slaviti le umetnik po božji milosti.

B.

Zopet slovenščina in c. kr. sodišča.

Zadnji čas je bilo več spisov po naših novinah, ki so se bavili s slovenskim uradovanjem pri naših sodiščih. Žal! „Es ist eine alte Geschichte, doch bleibt si ewig neu!“ Tudi 39. številka „Slovanova“ je imela enak članek. Naj mu nekoliko dodamo. Kar g. pisatelj govori o uradovanji pri sodiščih sploh, menda bi, izimši vender prilično število sodišč na Kranjskem, lahko podpisali; kar pa pravi o zemljeknjižnih uradih, to bi tem lažje in ne vem koliko sodišč bi se izvzelo. Kje tiči uzrok? Naši zemljeknjižni vodje, odnosno kancelisti, so ali stari ljudje ali mlajši vojaški dosluženci. Prvi so se v teku let navadili staremu „konju“, drugi so se napili nemščine pri vojski — oboje seveda s častnimi izjemami. §. 6. sodne instrukcije sicer veli, da se morajo kompetenti izkazati z verodostojnimi svedočbami, da bodejo mogli zaproseno službo tudi zvrševati, dalje da imajo položiti dotični izpit z dobrim uspehom. Za uradnike javnih knjig je glede njim potrebnega izpita še posebna naredba ministerstva notranjih zadev in pravoslovja od 10. junija 1855. Nu, dasi bi se po gornjih besedah pri nas uradniška služba ne mogla dobro zvrševati, ako uradnik nima našega jezika v oblasti, to vender gospodje poverjeniki, kolikor je nam znano, navadno niti ne vprašajo, zna li gospod kandidat tudi slovenski. Po naših mislih bi bila dotična komisija v duhu navedenih zakonskih mest opravičena dejanski se prepričati, bode li moral kandidat slovenski poslovati

ali ne ter ako bi se o zadnjem prepričala, imela bi pravico pripisati „za slovenske dežele nesposoben“. Ako morajo na pr. češki velikošolci izpitate polagati v obeh deželnih jezikih, ako je isto v tem letu dovoljeno slovenskim pravnikom glede praktičnega sodniškega izpita, zakaj bi se ne spodobilo in bi ne bilo potrebno nižjemu uradniškemu osebju. Konceptni uradniki malega sodišča so navadno tako preobloženi, da morajo tožbene in druge manj važne odloke, kakor tudi ostalinske razprave itd. prepuščati kancelistom. In ti posežejo že iz navade le po nemškem konji in tako vidimo iz krajev, ki so popolnoma slovenski in katerih sodni predstojniki veljajo sicer našemu jeziku prijazne, le nemške oglase, edikte itd. v vladnem časopisu. Dražbeni odlok je morda slovenski, oglas je pa nemški, kakor da bi bil samo za Nemce. Sodnik se mogoče malo časa jezi, potem pa prepusti ravnopravnost kancelistovi dobri volji. Tako je sploh in tako, žal, osobito z upisavanjem v zemljiščne knjige, dasi poznamo sodišča, pri katerih se upisuje slovenski. Vse gre pač s polžjo hitrostjo, pri nas ne moremo pomesti tako, kakor so na Ogrskem in Hrvaškem! Venčar kar se nižjih uradnikov tiče, to bi nam, dokler ni posebnega jezikovnega zakona, moč izpraševalnih komisij lahko mnogo pomogla, v kar pomagaj Bog! Potem ne bomo vedno zdihovali, da se nam vse slabo pošilja od gori. 1.—

Istočna zaveza.

Shod treh cesarjev, ruskega, nemškega in avstrijskega v Skrnjeviči, ni ostal brez globokega utisa na balkanske narode. Evropska diplomacija je s tem vrgla žarečo gobo na balkanski poluotok in zopet se je unelo vzhodno vprašanje — na papirji, katero se zdaj rešuje brez prelivanja drage človeške krvi. Vzhodno vprašanje je podobno zastareli, vedno krvaveči rani. Kako jo zaceliti, podajo nam različni diplomati različne recepte. Zlasti zdaj po trocarskem shodu v Skrnjeviči so se lotili diplomati zopet dela. Jedni zahtevajo, kakor neki Francoz v svoji knjižici „Sus à l' Angleterre“ (Udari na Angleško), da se zruši angleška oblast in s tem nje upliv na vzhodu; a drugi, kakor neki ameriški diplomat v Petrogradu, svetujejo Rusiji, naj ide v Indijo, v Perzijo in Afganistan širit in utrjevati svojega cesarstva. Ali „Novoje Vremja“ mu odgovarja, da Rusija ne želi postati azijska država in da hoče obraniti evropsko Rusijo, ta glavni in najkulturnejši del cesarstva, ter mu zagotavlja, da more Rusija obrniti svoje oči na Črnomorski jug. Avstrija tudi širi svoj upliv na istok. A balkanski narodi, koliko pa je njim po godu upliv tujih držav in od kod si želé zaveznikov in rešnikov?

Še vsi se dobro spominamo, da so se vse balkanske države osvobodile izpod turškega jarma pod ruskim pokroviteljstvom, pod ruskim uplivom. Črna Gora, Srbija,

Rumunija in Grška so šle na Turka pod ruskim pokroviteljstvom. Ristić, ki je za ruskoturške vojske bil načelnik srbskemu ministerstvu, prizadeval si je sicer pridobiti Črno Goro, Rumunijo in Grško, da sklenejo skupno, agresivno zavezo zoper sovražnika. Omenjene države pa so si gotovo mislile, da bi bile preslabe, da bi mogle zatreti turško oblast in se je osvoboditi, ako bi se bile oslonile samo na se, in so tedaj rajši in z mirnejšo vestjo in z večjim upanjem v dober uspeh zaupale svojo usodo neusahljivi vojni moči ruski, katera jih je prišla sama osvobajati izpod turškega jarma. Toda od tistega časa si je misel o združenji balkanskih držav pridobila več tal. Zlasti Grška se je zdaj naudušeno poprijela te misli, kako bi se mirno brez prelivanja krvi dogovorili balkanski narodi ter se združili po mirnem potu v jedno združeno, zavezno skupino, katera bi bila dosti močna, da bi mogla brez tujega upliva odločevati svojo usodo. V Atenih izhajajoči list v francoskem jeziku pod imenom: „La confédération orientale“ (Vzhodna zaveza) nam je že naznanil, da se je v Atenih ustanovil odbor, kateremu je naloga, delovati za zavezo balkanskih narodov. Hitro potem ko se je razglasilo po Evropi, da se je osnoval omenjeni odbor, pozdravile so to vest ruske, bolgarske in srbske novine. „Ustavnost“, organ srbske liberalne, ali tako imenovane radikalne stranke, je koj priobčila težnje

te balkanske zaveze. Pozdravili so to misel tudi vsi politiki v Vzhodni Rumeliji in na Bolgarskem, a kar je tudi važno za razjašnjenje situacije, pozdravilo je to misel veselo tudi glasilo črnogorskega kneza Nikole I., „Glas Crnogorca“, tako, da smemo reči sklepajoč iz teh dogodkov, da ima ta ideja na svoji strani merodavnih oseb, katere so poklicane, da jo izvedejo. In tako bi se mogla izpolniti želja vseh „panslavistov“, naj se vzhod zagotovi vzhodnim narodom.

Misel o zavezi vzhodnih narodov ni pri Srbih nova. Že od davna se povzdiguje v Srbih glas o potrebi, da se poprimejo te rešilne ideje z vso resnobljostjo, katero ona zasluhuje. Grki so se prvi lotili te ideje: v Atenah se je že osnoval odbor iz najodličnejših domoljubov grških in ta odbor se bode pečal, kako ustvariti zavezo balkanskih narodov.

Odbor je tedaj tak: Ivan Spoliotakis, bivši minister unanjih zadev, predsednik; Kalifornas, atenski poslanec in bivši večkrat minister in predsednik skupščine, kakor tudi general Bočaris, adjutant Nj. Veličanstva kralja grškega in bivši vojni minister, bili so voljeni za častne predsednike odboru. Podpredsedniki bodo se volili v prvi seji. Udje odbora so same znane in imenitne osebe: Avikrinos, narodni poslanec in bivši predsednik skupščine in večkrat državni minister; Spilio Antonopulos, bivši predsednik skupščine in večkrat državni minister; Jurij Milisis, poslanec in bivši minister prosvete; Metaksas, narodni poslanec in bivši minister pravde; Petrakis, član ustavodajne skupščine in bivši minister; Leonidas Bulgaris, Roptiris, Mavromaras, Katrivos, Vilaetis, narodni poslanci; Kirnikos, bivši glavni sodnik atenski; Evtaksias kot blagajnik. Nazos, ravnatelj zavarovalnega društva; in kot tajniki Garakaris, bivši načelnik odseka v ministerstvu unanjih zadev in Doskos, diplomatski agent.

Mi se veselimo lepemu koraku, ki so ga storili naši bratje Grki na rešilnem potu, ki ga hodijo, da ustvare uzvišeno misel o zavezi vzhodnih narodov. Mi jim toliko

bolj čestitamo na tem plemenitem delu, ker smo tudi sami popolnoma prepričani, da je to jedini pot, na katerem si narodi balkanskega poluotoka morejo ohraniti svojo politično nezavisnost in biti v korist sebi in bratom svojim, kateri še te nezavisnosti nimajo. (Ustavnost.)

S temi besedami pozdravljajo vsi Srbi, v kraljevini in kneževini, atenski odbor; zlasti srbska liberalna stranka je to misel v svojih organih in na svojih zborih živo zagovarjala. In zdaj, ko vidi, da ona v Atenah tako lepo napreduje, žele Srbi, da se tudi v Belem Gradu osnuje odbor za „Istočni savez. Ali ne samo v Belem Gradu ampak tudi na Cetinji, v Bukureštu, Sredci in drugih balkanskih pokrajinah naj se osnuje taki odbori. Ti odbori naj se potem dogovore, kako bi se najprej bodisi v Atenah, Belem Gradu ali Bukureštu mogel sniti kongres od predstojnikov vseh odborov za Istočno zavezo. Na tem kongresu bi se moral ustanoviti zavezni ustav, ali vendar tako, da bi se zagotovila vsaki državi in vsakemu narodu popolna državna in narodna samouprava in individualnost. Za zunanje zadeve vseh balkanskih zveznih držav naj bi se ustanovila naprava, podobna avstroogrski delegaciji, katera bi se imela shajati zdaj v tem, zdaj v onem mestu, kakor bi že bilo potreba. Vsekakor pa bode naloga prvemu kongresu, da predstojniki vseh odborov izjavijo svoje misli in da izdelajo načrt za ustanovitev Vzhodne zaveze, kako bi se z vseh strani moglo soglasno delati za stvaritev te rešilne misli, katera nikakor ne stoji v protivju z ohranjenjem miru na vzhodu, ker bi značaj tega kongresa mogel biti samo obranben, a v nobenem oziru ne agresiven, in ravno zaradi tega ne bi mogel dati povoda nobenemu sumničju. Vsak pravi Slovan na Balkanu bode brez dvojbe pospeševal to misel in se bode malo brigal za izjavo belgrškega dopisnika dunajske stare „Presse“, kateri misli, naj bi se taka zaveza sklenila še le tedaj, kadar bi kdo napadel balkanske narode. Tak svet more Slovanu dati samo Nemec.

—k.

Strossmayerjeva galerija jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti.

„Danu tom viestnik zlatoustan ti si.“

Na mramorni spominski plošči, katera je uzidana v prekrasno palačo jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti, bodo še poznejšim rodovom naznanjale skromne besede, da jo je postavil Hrvat, da vsem Jugoslovanom, največji dobrotnik hrvaškemu narodu, preuzvišeni vladika Josip Juraj Strossmayer.

Poročali smo že, da je galerijo slik izročil narodu sam vladika dne 9. oktobra t. l. Danes nam je še pristaviti, da je o ti priliki imel v svečani seji jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti velezaslužni učenjak hrvaški in akademije predsednik g. dr. Fr. Rački govor na akademije pokrovitelja, preuzvišenega vladiko Josipa Juraja Strossmayerja. V tem govoru, ki ga priobčujemo častitim bralcem „Slovanovim“, razlagal je govornik pomen umetnosti in njeno nerazdružno zavezo z znanostjo

in nam s tem tudi predočil neizmerne zasluge, katere si je pridobil Strossmayer za kulturno razvijanje hrvaškega naroda. V tem znamenju bode zmagal narod in si zagotovil obstoj, a „danu tom viestnik zlatoustan ti si!“

Strossmayer je dne 28. julija 1867. leta odprl vrata hramu prosvete, jugoslovanski akademiji znanosti in umetnosti, katera je za šestnajstih let dala na svetlo stotino in petdeset knjig, to je del iz vseh strok človeškega znanja. Osnovavši akademijo, imel je preblagi mecen pred očmi osko zvezo znanosti in umetnosti in blagodejni nje zajedniški upliv na prosveto in omiko naroda. Prepričan, da se umetnost brez umetnin more takisto malo gojiti, kakor knjiga brez knjižnic, začel je nabirati umetnine. Italija, zibel umetnosti, in ostale dežele, napolnile so hitro Strossmayerjev dvor s svojimi umetninami. Poleg prekrasne stolne cerkve, pravega muzeja tvornih

umetnosti, dal je velikodušni dobrotnik dne 2. oktobra 1868. leta narodu vse dozdanje in vse bodoče umetnine svoje. Zdaj je za te umetnine dovršil zgrado, za katero je najprej od 25. marcija 1875. leta daroval 40.000 goldinarjev, a pozneje 26.000 goldinarjev. Ta zgrada se je že mogla zidati leta 1877. po načrtu, ki ga je izdelal na Strossmayerjev poziv Friderik Schmidt. Zdaj je ta zgrada dogotovljena s pomočjo dežele, mesta Zagreba in rodoljubov za trošek od 240.738 goldinarjev 78 krajcarjev.

Ta palača, vzgrajena v lepem zlogu italijanske renesanse, vzela je pod streho svojo poleg arheološkega muzeja jugoslovansko akademijo z njeno knjižnico, bogato zbirko rokopisov in galerijo slik, kateri je večni spomin na njenega zasnovatelja ime: „Strossmayerjeva galerija jugoslovanke znanosti in umetnosti.“

Po tem opisu Strossmayerjeve galerije je nadaljeval dr. Fr. Rački svoj govor tako le:

„Na to zidovje, na ta hram, posvečen znanosti in umetnosti, moreš preuzvišeni pokrovitelj! kakor na svoje dete in gojenca s ponosom pogledati. Ti si mu temelj postavil, pod Tvojo se je roko vzdigoval; nadenj si malo prej milost Vsemogočnega, studenec istine in lepote, dozval, a danes odkrivaš zavetje umetnosti, nov okras njegov, zalog Tvoje ljubezni proti svojemu narodu.“

Od danes si v tem hramu podajeta roke znanost in umetnost; danes sklepata ti dve posestrimi božjega in človeškega duha nerazdružljivo zavezo tudi na hrvaški zemlji. Ta zaveza ima svoje korenike že v naravi in višjem poklici človeka, a posvetila jo je zgodovina in tradicija vseh omikanih narodov.

Čustvo lepote je prirojeno človeku ravno tako, kakor čustvo istine in pravičnosti; in čim se ta čustva soglasneje razvijajo v človeku in v skupini ljudi, v narodu, tem je človek, narod dovršenejši. Ta se čustva v duhu človeškem tako prepletajo, da je najuzvišenejša naloga odgoji, dovesti jih v razumno skladnost. Po tem ima hrepeneti društvo: rodbina, cerkev, država, Društvo bi samo nekoliko svojo nalogo izpolnjevalo, ako bi pri odgoji samo za sredstva vede skrbelo, a razvoj čustva lepote prepuščalo samo njej. Take jednostranosti bi bil ta nasledek, da tudi sama veda ne bi bila odeta z ono obliko lepote, vsled katere je ne samo privlačna in ugodna, ampak tudi plodna. Redki so seveda duhovi, v katerih so se posamične veje znanosti in umetnosti razrasle do jednake dovršenosti; redki so ljudje, veliki učenjaki in umetniki. Zgodovina človeške prosvete ni nam mogla zapisati mnogo Leonardov da Vinci, znamenitega mislitelja, matematika, skladatelja in pesnika, kakor tudi velikega slikarja, kiparja in graditelja. Ali zgodovina nam malone na vsaki strani dokazuje, da se, kar je toli redko združeno v jednom duhu, v sorodnih razumnih popolnjuje, v katerih odvojena znanost in umetnost sklepa nerazdružno in duševno jedinstvo, vsled katerega obedve v istem času slavita svoj porod in dozorevata do moške dobe. Bodi mi dovoljeno navesti samo dva vzgleda.

Grška in Italija sta dva vrta znanosti in umetnosti ostalemu svetu, prva posebno staremu, druga

pa novemu veku; ali oni se v teh obeh zemljah zložno in skladno objemata in razvijata. Divni napredek grške umetnosti nasproti oni simboliki, katero je z istoka prejela, tolmači se po vsi pravici od tod, ker je ona stopinjo za stopinjo korakala z grško znanostjo, a posebno s filozofijo. Grško kiparstvo in slikarstvo je izraževalo zvesto v vidnih oblikah postopni napredek istodobne vede v poznavanju človeka in narave, kakor je dleto in copič bil za izražanje živih čustev narodnega bitja in narodne tradicije. Iz Ilijade in Odiseje so zajemali vsi grški umetniki svoje nadahnenje. Doba umnih filozofov in zgodovinarjev, pesnikov in govornikov; doba, katero je proslavil Eshil, Sofokles, Herodot, Zenon, Anaksagor, Protagor, Krates in Kratinos, ta se doba ponaša s slikarjem Polignosom, kiparjem Fidijem, arhitektom Iktinom in Kalikratom in mnogimi učenci njihovimi; v ti dobi se je okrasila atenska akropolis s Partenom, Odejem in Propileji, kjer so se vse stroke grške umetnosti družile, umetniki tistega časa tekmovali.

Tako je bilo tudi v Italiji. S preporodom znanosti so oživele tudi umetnosti. Italija, lepo pravi D. Sutter, je dežela izkušnje, v kateri mora vse umreti, da se preporodi. Preporoditelj klasičnih nauk Dante Alighieri si je izbral za voditelja v predelih smrti M. Vergilija; a dela njegova so imela sadunosen upliv na istodobno umetnost. Giotto, prijatelj Danta, Petrarke in Boccaccia, odprl je na „campo santo“ v Pizi šolo slikarjev, katera označuje prehod iz srednjega veka v dobo renesanse; a s kistom njegovim kakor tudi Orcagne se kretajo uzvišene misli „božanstvene komedije“. Giotto je bil uzor slikarjem XIV. stoletja, kakor je bil Rafael slikarjem XVI. stoletja, a Caracci onim XVII. stoletja. Umetninam XV. stoletja je dala jednaka odgoja pod uplivom humanističnih nauk jednaki značaj. Ta medsebojni upliv se kaže tudi v tem, ker je skupnost naobrazbe, tako značajna pri mnogih humanistih one dobe, prehajala tudi na polje lepих umetnosti; in kakor se je mnogi umnik ob jednom pečal tudi z lepo knjigo in raznimi strokami znanosti, tako je dostikrat isti umetnik bil slikar, kipar, rezbar, zlatar, celo tudi graditelj. Sam Giotto je bil slikar in arhitekt, a prekrasen zvonik prvostolne cerkve v Firenci poleg njegovih slik v Padovi in drugod ostanejo večni spomenik njegove umetnosti v obeh strokah umetnosti.

Kar je tukaj za vzgled povedano za Grško in Italijo, in sicer glede prve za razcveta, glede druge za preporoda, dalo bi se potrditi za obe za vsak drugi čas, a tako tudi za ostale zemlje, da se namreč znanosti in umetnosti druga kraj druge vzdigajo, cveto in padajo, zaradi uzajemne si zveze, ukoreninjene že v duhu človeškem, kakor vam je, velecenjena gospoda, dosti znano.

Tukaj bode vsakdo nas malo postal in se ozrl v preteklost naše domovine in bode vprašal: koliko se je tukaj oni splošni prosvetni zakon o oski zavisnosti med znanostimi obistinil.

(Konec prihodnjič.)

Pogled po slovanskem svetu.

Slovenske dežele.

(*Književno naznanilo.*) Knjiga „Politična in kulturna zgodovina štajarskih Slovencev“ se je ravnokar dotiskala in zdaj se veže v prav elegantne platnice. Radi tega sem moral ceno za 20 krajcarjev zvišati. P. n. naročniki mi najboljše ustrezajo, ako mi naročnino in poštnino (v skupnem znesku 1 gld. 30 kr.) po nakaznicah pošljejo. V Krškem 16. novembra 1884. I. Lapajne, pisatelj in založnik.

(*Čehi „Narodnemu domu.“*) Zopet nam javlja brzojavna žica iz matere Prage nov dokaz bratovske ljubezni in prekrasne slovanske uzajemnosti, osobito pa te, katera tako iskreno veže naš narod slovenski s češkim. Zopet nam se javlja, da so bratje Čehi v „Meščanski besedi“ priredili zabavo na korist našemu „Narodnemu domu“. Zabave se je udeležilo mnogoštevilno občinstvo. Tako iskreno sočutje, ki ga izražajo Čehi o vsaki mogoči priliki, mora pouzdiginiti vsakega Slovenca ter ga okrepiti v delovanju in podpiranju podjetja, posvečenega namenu, ki ima netiti idealizem našega naroda.

(*Slovensko gledališče.*) Zadnji ponedeljek se je predstavljala v deželnem gledališči igra „Doktor Robin“ in burka „Dva gospoda in jeden sluga“. Naj samo omenimo, da se je v igri posebno odlikoval g. Kocélj. V isti meri so izvele svoje uloge ostale osebe: gospici Zvonarjeva in Lavoslava in gospoda Notranjski in Slayko. V burki so sodelovali gg. Danilo, Perdan, Šturm ml. in gospica Vrbančeva. — Gledališče je bilo slabo obiskano.

(*Slovani v deželnem gledališči ljubljanskem.*) Odličen trgovec nam piše: „Vsakemu Slovencu je znano, da je v Ljubljani nemško gledališče, v katero hodi tudi dosti Slovencev, ali malo kdo ve, da iz tega studenca kulture (?) izvira namesto idealizma sam barbarizem, namesto liberalizma sam obskurizem. Ko sem bil pretekli teden v tem nemškem gledališči in videl, kako se ondu prav barbarski psuje na Slovane, sklenil sem, da bi bilo proti moji časti, proti mojemu slovanskemu čustvu, uniti še kedaj v tak hram, kjer se sramoti Slovanstvo. Ko je pel pevec tako imenovani „Mondcouplet“, ugajalo je to petje občinstvu tako jako, da ga je zopet poklicalo, in ta nemški pevec je zapel kitico, polno psovka na naše brate Čehi, kar je celo nekega gledalca tako razjezilo, da je na ves glas zaklical: „Das kann nur in Oesterreich geschehen!“ Da in zlasti v Ljubljani, v slovenskem mestu, v gledališči, ki ga uzdržuje dežela, to je naš narod slovenski; pravimo, v tem hramu bi vsaj mi Slovenci smeli zahtevati, da nas pritepeni tujec ne psuje in ne zasmehuje. Nič ne de, ako bi kdo rekel, da omenjeni pevec ni zasramoval Slovencev; dosti je, da je razžalil Čehi in tako tudi Slovence, ki ne trpimo, da bi se nam v domačem hramu prodajale neslane, razžaljive burke. Ne trpimo tedaj, da se ime Slovanov, njih čast pri nas tepta in zaničuje. In merodavne osebe, ki bi mogle to preprečiti in ki bi tudi hotele to preprečiti, naj skrbé za to, da se taki prizori ne bodo več ponavljali na Slovenskem.

(*Ljubljanski „Sokol“*) priredi v soboto dne 22. t. m. svoj prvi letošnji „jour-fixe“ v čitalnični restavraciji. Rediteja sta mu gg. Srečko Nolli in Srečko Magolič.

(*Slovensko delavsko pevsko društvo „Slavec“*) ki že ima do 60 pevcev, napreduje pod predsedništvom gosp. A. Jeločnika tako marljivo in veselo, da si bode skoro pridobilo v društvenem življenju ljubljanskem imenitno veljavo; da celo smemo sklepati iz nedeljskega pevskega večera v Tavčarjevem hotelu, da ima društvo mnogo prijateljev iz vseh krogov. Pevci so izurjeni popolnoma, a

zabava je vselej zanimiva. Ta sjajni razvoj društva nas iz srca veseli, ker v njem vidimo tudi imenitni razvoj zavednih udov „Slavčevih“.

(*Šišensku čitalnica*) je preteklo nedeljo priredila v Kozlerjevem zimskem salonu veselico, katere program se je povoljno izvršil. Posebno nam je ugajal samospjev g. A. Sochorja, kakor tudi njegova kompozicija za mešani zbor „Medlečej cvetlici“. V veseli igri „Mutec“ je pro-uzročeval posebno g. Kajzel mnogo smeha. Čestitamo!

(*Časnikarsko poštenje*) je, kakor v obče znano, pri uredništru slovenskega uradnega lista, čisto neznan pojem. Zato smo sklenili, da odsle ne bodemo temu, o najprostejših psovkah in zabavljicah živečemu listu, nikdar več odgovarjali, ker na Slovenskem že vsakdo ve, da je res ravno nasprotno od onega, kar on trdi in pripoveduje. Le na jedno najnovjših njegovih laži hočemo opozoriti danes. On namreč v jednom poslednjih psovalnih člankov trdi, da mi takozvani radikanci ne zahajamo redno k mestnega odbora sejam, tako, da so le s težavo sklepčne. Časnikarske poštenjake v blatnih ulicah (naslov ulic je pomenljiv za uredništvo) opozarjamo, da redno k mestnega odbora sejam **ne prihajajo ravno najiskrenejši in najzaritejši njegovi pristaši** in da so ravno zaničevani radikanci oni, ki se vedno marljivo udeležujejo sej. Za danes ne bodemo imenovali imen; utegne se pa to zgoditi, ako nas blatnavaški časnikarski poštenjaki na to prisilijo.

(*Slovensko pevsko društvo v Ptujih.*) Prvi veliki zbor ne bode 16., ampak 23. t. m. v Mariboru. Dnevni red ostane isti. Začetek ob treh po poludne. — Osnovni odbor je razposlal o ti priliki naslednji poziv, ki ga podajemo v glavnih mislih.

„Mili narod! Mnogokrat si pokazal svojo delavnost za blago in lepo, za naš napredek in našo prosveto. Nikjer nisi zaostal, kjer je veljalo pouzdiginiti čast svojo pred svetom!

Tudi danes stopamo pred tebe s prošnjo, da se nam pridružiš s svojimi močmi in da nas podpiraš v našem blagem podjetju.

Osnovale se je „Slovensko pevsko društvo“ v Ptujih. Vsi najodličnejši rodoljubi so to idejo gorko pozdravili in do danes se je oglasilo toliko udov z vseh strani naše domovine, da se je mogel za nedeljo **dne 23. novembra t. l.** sklicati v Mariboru prvi veliki zbor, na katerem se ima voliti stalen odbor, da potem prične društvo delovati.

Važnost tega društva ne bode zaostajala za nobenim zavodom. Kakor so se pisatelji združili v „Slovenski Matici“; kakor so narodnjaki v „Posojilnicah“ dali podstavo gospodarski neodvisnosti; kakor ima glaska svoje svetišče v „Glasbeni Matici“, tako naj si podajo vsi slovenski pevci, vsa slovenska pevska društva roke pod jedno zastavo, da bodo zložno stali proti navalom tujega nasilstva.

Kjer bijó srca slovenska, naj se snujo pevski zbori, da bode naš priprost, a za vse lepo unet narod povsod deležen blaginji petja. Tako se bode narodna zavest najbolj netila.

Z velikim pevskim društvom se ima pouzdiginiti umetnost narodne glasbe in proizvodi „Glasbene Maticice“ ne bodo ležali v arkivih in v njih trohneli! Pevsko društvo ima biti oder, kjer naj bi skladatelji svoja dela občinstvu predstavljali; pevsko društvo ima izpodbujati mlade, nadarjene glasbene umetnike.

Narodne svečanosti bodo še le tedaj prave svečanosti, ako jih bode podpiralo petje.

Ravno na Dolenjem Štajarskem, kjer se tuje nasilstvo šopiri z največjo žilavostjo, ravno tu nam je treba takega društva, a Ptuj ima **svoj** dom! Tu bomo pod domačo streho, svoji na svojih tleh!

A da ne bomo sami, obračamo se do vas, mili bratje onkraj Save, ob Soči, Adriji, Muri in Dravi, v Gorotanu in na Štírskem, do vseh Slovencev, da nas podpirate gmotno in duševno.

Počastite nas tedaj mnogoštevilno na dan prvega velikega zбора, da se združimo in ojačeni sveto delo pričnemo.“ —

Zvečer dne 23. t. m. bode priredil osnovalni odbor v dvorani „Zur Stadt Wien“ v Mariboru pevski zbor z naslednjim sporedom:

1.) A. Nedvéd: Pozdrav; moški zbor s samospévom za bariton. — 2.) A. Leban: Slovenska deklica; mešani zbor. — 3.) Hajdrih: Pri oknu sva molče slonela; čveterospev. — 4.) D. Jenko: Na moru; moški zbor. — 5.) F. S. Vilhar: Pod oknom; mešani zbor s samospévom za sopran. — 6.) Dr. B. Ipavic: Savska; moški zbor. — 7.) A. Foerster: Venec Vodnikovih in njemu zloženih pesmi; mešani zbor s samospévi za tenor, bariton in bas in s spremljevanjem orkestra.

Iz Gorice, dne 17. novembra. [Izviren dopis.] Da se je g. vodja Povše odpovedal svojemu mestu, to je da je zaradi slabega zdravja prosil za pokojnino, ste že objavili. To vprašanje se je razpravljalo na Goriškem v občé ter so se mu pridevala iz različnih stališč različna pojasnila. Da je gospod vodja bolan, to se zmatra občé le kot pretveza pokojnini; mi pa hočemo biti uverjeni, da ni temu tako. Radi tega opuščamo vsako opazko.

Večjo pozornost je zbudila sodnijska obravnava, katera se je vršila dne 11. in 13. t. m. pred tukajšnjim sodiščem. Zatožena sta trgovec Anton Fitz, že kaznovan zaradi nasprotja z javnimi ustanovami, in Evgen Macuz (rekte: Makuc) iz Gorice, že kaznovan zaradi teškega telesnega poškodovanja, zaradi tatvine itd. Zatožba poudarja, da sta se imenovana gospoda koncem junija meseca pomenila, da bi zbrala več pejedincev, ki bi imeli proizvati neredé o priliki blagoslovljenja zastave slovenskega bralnega in podpornega društva (6. julija) s kriki „Evviva Gorizia italiana, merda agli Sloveni“, in ki

bi hitro, ko bi se Slovenci na to oglašili, udarili s pestmi po njih in pouzročili tepež. Ker sta namerjala torej imenovana zapeljati druge h hudodelstvu javnega nasilja, tožil ju je državni pravdnik po paragrafih 9 in 87. k. z. Zatožba se naslanja na pismo Macuzovo, katero je pisal iz zapora svojemu bratu, in na veliko prič. Pismo se glasi: „Ljubi brat, čudno se mi zdi, da ni glasu ne od Tebe ne od Fitzja. Jaz sem kriv, pa krivi so tudi drugi. Fitzu bi vender ne bilo težko, meni kaj poslati, na pr. da bi kadil. Prosim Te, pošlji mi kaj za tobak. . . . Poizvej kaj o Fitzu.“

Priča Batistella je izjavil, da mu je Macuz večkrat ponavljal, da se mora vpiti „Evviva Gorizia italiana itd“, da se to ima goditi na nasvet Fitzja in da bi morali tudi s pestmi na Slovence. Prisežena priča Gagliussi iz Čedadá trdi isto, a Macuz taji vse. Krčmar Lenardič pripoveduje, da je prišel pred namerjano slavnostjo Macur k njemu ter ga vprašal, ali bi hotel dati v dan 6. julija 300 litrov vina, katero bi Fitz plačal. To se da dokazati tudi po priči Andreži in drugih. V petek 14. t. m. se je prebrala razsodba, zatoženca sta oproščena obtožbe in sodnijskih stroškov, a državni pravdnik je napovedal pritožbo ničevosti na višje sodišče.

Tukaj ni prostora, da bi naveli govore državnega pravdnika in zastopnikov g. advokata Pajerja in Nardinja v tem za nas Slovence prezanimivem procesu; navesti hočemo le neovržno resnico, da je ves proces naše ljudstvo zopet hudo razdražil, da seza hlastno po listih, ki ga objavljajo in ga tolmači tako, kakor je le z besedo, ki se ne da konfiskovati, mogoče. Morebiti, da spregovorimo zopet prilično besedo o tej obravnavi.

Naša čitalnica je napravila v soboto, 15. t. m. prvo veselico v tej sezoni. Program je obzegal godbo, veselo igro „Dva gospoda in jeden sluga“, tombolo in ples. Zabava je bila še precej dobro obiskovana, a pravega nautušenja nismo mogli nikjer zapaziti; ves večer je kazal nekako dolgočasno fizijonomijo, kar je pa pri nas usoda vsaki prvi veselici, zato je tudi neki šaljivec predlagal, da bi se zanaprej takoj z drugo zabavo pričelo. Igra se je že lansko leto igrala. Letos se je igralo dobro. Gospica P. je takrat prvič nastopila in dokazala, da bo za čitalnico prav dobra pridobitev.

Prihodnjo soboto priredi menda bralno in podporno društvo koncert v Dreherjevi dvorani na Travniku.

Ostali slovanski svet.

(Ustoličenje novega vseučilišnega rektorja v Zagrebu, g. dr. J. Pilarja) se je vršilo slovesno dne 4. t. m. Ustoličenja so se udeležili vsi profesorji, docenti in dijaki vseučilišča. Zahvalivši se za to dostojanstvo, bral je novi rektor razpravo o postanku in razvoji geologije in je na konci svojega govora poudaril tudi prirodno bogastvo hrvaške zemlje, okterem je rekel, da ga je toliko, da bi moglo petkrat toliko hraniti prebivalstva, kolikor ga je danes. Dr. J. Pilar, ki nastopa rektorstvo v drugem desetletji obstoja hrvaškega vseučilišča, izrekel je tudi nádejo, da ne bode minilo drugo desetletje, a da se ne odpre zakonito ustrojéni medicinski fakultet. „Vivat, floreat, crescat nostra alma mater Francisco-Josephina!“

(Metodova slavnost.) Levovska „Gazeta Narodowa“ predlaga, naj se v Galiciji osnuje duhovniški in mestni odbori, kateri bodo skrbeli za to, da se Poljaki kolikor moči mnogoštevilnejše udeleže tisočletnice sv. Metoda, katera se bode praznovala meseca aprila 1885 v Velehradu na Moravskem. Omenjeni list pravi, da tu ne

gre samo za versko slavnost na čast slovanskih apostolov, ampak za važen svetovnozgodovinski akt, kateri nam za bodočnost obeta večno združenje vzhoda z zahodom in pobratimstvo vseh slovanskih katolikov. „Dzienik polski“ je izprožil isto misel in veli, da je na čelu moravskega deželnege odbora za slavnost grof Egbert Belcredi in da so se v Levovem in Krakovem ustanovili že trije mestni odbori pod vodstvom vladik. Na slavnost v Velehradu se pričakuje več tisoč slovanskih gostov, katerim se bode postavilo več šotorjev za prenočišče.

(Bibliografija srbske in hrvaške književnosti) za leto 1883. je sestavil Drag. Posniković. Do zdaj je spisal srbskohrvaško bibliografijo Stojan Novaković ter je redno izhajala v „Glasniku“ srbskega učenege društva do leta 1876. Zdaj jo spisuje Drag. Posniković in tako bodo izšel konec tega leta bibliografski pregled književnega delovanja hrvaškega in srbskega za leto 1884, a drugo leto bibliografija za leto 1877—1882.

(*Istorija srpskoga naroda.*) Ravnokar je prvo knjigo tega dela izdalo „Srpsko učeno društvo“ v Belem Gradu. Zgodovino srbskega naroda spisuje Pantelija Slavkov Srečković; prva ravnokar izšla knjiga obseza dobo od l. 600—1159, torej županijsko dobo. V kakem duhu piše zgodovinar Srečković, to bomo kratko oznanili v prihodnji številki v članku: Slovanska ideja. Cena prvi knjigi je 1 gl. 50 kr. 8°. Str. 468, z dvema kartama.

V Zagrebu, dne 10. novembra. (Izvirni dopis.) (Slavnost odprtja galerije slik pri jugoslovanski akademiji znanosti in umetnosti v Zagrebu. Nadaljevanje.) Potem se je šla deputacija ljubljanskega mestnega zbora pokloniti zagrebškemu podžupanu Jurju Crnadku v mestno hišo, ker je bil takrat župan dr. Hofman bolan, glede na to, da je bil predsednik akademije dr. Rački javil, da jo bode preuzvišeni vladika sprejel ob pol jedni uri. V mestni zbornici je ljubljansko deputacijo preprijazno sprejel podžupan in prvi magistratni svetnik ali kakor ga Hrvati imenujejo senatorja — Hudovskega. Posebno je ugajala ljubljanski deputaciji zbornica, v kateri se 40 zagrebških mestnih očetov shaja v seje. Dvorana je celo jednaka v velikosti ljubljanski, a je mnogo lepša, ker je še le v novejšem času bila preustrojena iz gledališke dvorane, kjer so bile prejšnje dni pustne zabave, posebno pa maskerade in kjer je zboroval hrvaški sabor 1861 l., v katerem je bil, kakor znano jeden najglasnejših govornikov pokojni Eugen Kvaternik, ki so ga bili pri znani rabuki rakovaški granicarji ustrelili.

Po tem se je šla ljubljanska deputacija pokloniti predsedniku jugoslovanske akademije, dr. Račkemu v kaptol. Ostavivši tam svoje vizitnice, ker ni bilo predsednika doma, krenola je naravnost v Vranicanijevo palačo izročiti diplomu vladiki Strossmayerju. Tam je bila sprejemna dvorana že povsema polna deputacij, ki so se prišle pokloniti preuzvišenemu mecenu, na čelu jim jugoslovanska akademija. Viditi je bilo iz šumenja in iz razgovaranja, da so deputacije že svoj posel dovršile, kar je bilo Ljubljančanom posebno prikladno, da so precej prišli na vrsto. Vodil jih je podžupan g. Petričić, ki je s primernimi besedami preuzvišenega vladiko nagovoril v hrvaškem jeziku in mu ob jednom diplomu izročil. Pri prvih besedah podžupanovih je nastala med člani drugih deputacij globoka tišina in besede: „Čujmo čujmo!“ Po izročitvi diplome je zaoril po vsi dvorani gromoviti: „Živeli Slovenci“, in Strossmayer sam prav do solz ginen s sprejeto diplomu v roki, odgovoril je, da mu je to priznanje od ljubljanskega mesta kakor središča Slovenije gotovo najlepši trenotek in celem življenji, posebno pa od naroda, ki se bojuje že čez tisoč let neumorno in neustrašeno za svoj obstoj in za svoje bitje; narod takih vrlih lastnosti gotovo ne more in tudi ne bode nikdar poginil! Po teh besedah vladičinih je zopet zaoril v dvorani gromoviti: „Živeli Slovenci!“

Veselilo je vladiko, da mu je bila prilika pozdraviti stare znance kakor Iv. Hribarja, dr. Vošnjaka in dr. Zarnika.

Zvečer ob petih je bila svečana predstava v gledišči in sicer Zajčeva narodna opera „Zrinjski“, katero je

dirigoval sam skladatelj. Slovenski deputaciji je magistrat odkazal ložo, ker je bil ta večer Strossmayerju na čast „teatre paré“. Opera sama na sebi je že zdavna Slovenkam znana po zboru: „U boj, u boj!“ Ušesu so melodije opere in njeni motivi jako prikladni, ker je skoz in skoz pisana v italijanskem duhu; spomina celo na umotvore „Verdija, Donizetija in Belinija. Sicer je bila pa predstava dostojna in je popolnoma ustrezala svečanemu večeru. Strossmayer je v loži poleg banske od konca do kraja bil navzočen pri predstavi in ga je pri njegovem prihodu in odhodu občinstvo naudušeno pozdravljalo.

Po glediščni predstavi smo že dobili pred glediščem bakljenosce, ki so se ravno zbirali z našganimi bakljami, da napravijo Strossmayerju bakljado. Bilo je nad petsto bakljenoscev in nosilcev lampijonov z godbami in pevci, ki se so šli skoz glavne ulice Ilico Strossmayerju pokloniti pred Vranicanijevo palačo, kjer je bilo že neizmerno občinstva zbranega, da se je bilo jako težavno skoz množico preriti in v palačo priti, kamor je bila slovenska deputacija povabljena na večerjo. Strossmayer je v plašč zavil na balkonu palače obkrožen od svojih gostov gledal in pozdravljal bakljado, ki je bila v resnici sjajna in kateri se da nekoliko primerjati pred petimi leti napravljena dr. Bleiweisu v slavljenje sedemdesetletnice.

Pri večerji, pri kateri je bilo navzočnih najmanj 50 odličnjakov, napijal je in nazdravljaval dr. Marjan Derenčin, bivši sekijski načelnik pravosodja za banovanja Pejačevićevega, zdaj odvetnik v Zagrebu in član neodvisne opozicije. Napil je tudi jako jedernato slovenski deputaciji in Slovencem sploh.

Dr. Zarnik in dr. Vošnjak sta se zahvalila v imenu Slovencev, poudarjaje posebno, da imamo Hrvati in Slovenci med drugimi zgo.lovinskimi zajednicami živo zajednico, ki je med nami, to je jugoslovansko zvezdo, vladiko Strossmayerja, ktereга Slovenci ravno tako imajo za svojega, kakor bratje Hrvati. Tudi Strossmayer je z nekotimi besedami temu pridodal, da sta mu oba naroda, hrvaški in slovenski, jednako ljuba, jednako draga in jednako k sercu prirasla.

Nadalje je Derenčinova zdravica pokojnemu banu Jelačiću obudila splošno naudušenost, posebno glede na okolnost, da je sedel poleg Strossmayerja brat pokojnega bana, osemdesetletni starček grof Gjuro Jelačić. Akoravno so bile na mizi drage jedi in pijače na pravico gostom, kakor si je ravno kdo izvolil, držal se je Strossmayer svoje stare navade in se ni niti jednega niti družega dotaknil, ampak použil je samo dve mehko kuhani jajci. Pri večerji sta bili obe opozicijski politični stranki zastopani; neodvisno je zastopal dr. Mazzura in dr. Derenčin, Starčevićovo pa Folnegović in dr. Barčić. V govorih se je izražala tudi želja, da bi se vsa opozicija združila in samo jedno kompaktno stranko proti madžaronom postavila. Folnegović je nekoliko v svojem odgovoru ti misli pritrjeval, ko se dr. Barčić v svojem odgovoru ni niti z jedno besedico dotaknil tega predmeta, kar se mi je zdelo za položaj jako označujoče. Conte Vojnović se je v svojem izvrstnem govoru jako trudil to idejo na srce dotičnim položiti, pa kakor se je meni vsaj za oni moment zdelo — brezuspešno.

(Konec prihodnjič.)

Razne novice.

(*Pesnikova sreča.*) Jako je zanimivo, kako je ruski pesnik G. R. Državin postal srečen. Porodil se je v Kazanu leta 1743. sin revnega rokodelca in je stopil kot dobrovoljec v Preobraženskega polk. Nekega dne, ko se

je carica vračala od parade, stal je Državin kot stražar pred palačo. Oseba caričina, ki je jahala na belci, olupšanjem z zlatim okrasom in spremljevana od velikih častnikov, naudušila je mladenča tako jako, da je po dovr-

šeni službi napisal odo „Na Kirgis-Kajzasko kneževno Jelico, zložil Murza (tatarski knez),“ katera se nahaja v Državinovih zbranih delih. Še le nekoliko let pozneje je izročila kneževna Daškovna naudušeno pesem mladega vojaka svoji carici, katera ji je bila tako po godu, da je sklenila nagraditi svojega pesnika cesariče. Neki pismonoša prinese Državinu v tabor, ki je bil ravno v boji proti Pugačevu, zavitek s posebnim napisom: „Od Kirgis-Kajzasko kneževne iz Orenburga — Murzi“. V zavitku je bila slika caričina, imenovanje za stotnika in 500 cekinov za obleko. Ko se je Državin bil vrnil srečno iz boja v Petrograd, dala ga je carica koj poklicati k sebi in mu je svetovala, da izstopi iz vojaške službe, kjer ni imel sjajne bodočnosti, in ga je iznenadila nekoliko dni po tem, da je imenovan za državnega svetnika. Ljubljeneč caričin je dosegal zdaj čast za častjo. Leta 1784. je postal pravi državni svetnik in poveljnik, leta 1794. je bil predsednik, 1802. minister pravosodja. Od leta 1803. počeni se je posvetil popolnoma knjigi. Umrl je še le leta 1816. kot največji lirski pesnik, kar jih je imela Rusija. Njegova zbrana dela so izšla v Petregradu od leta 1810. do 1815. v petih zvezkih, vse same lirske pesmi, v katerih so se mu satirske najbolj posrečile.

(Človek more mnogo doseči.) tako je tudi zdanji ameriški poslanec na Dunaji John M. Francis, kateri je dosle zastopal svojo domovino v Lisabonu, bil prej črkostavec. Z neumorno pridnostjo in hrepenjem po omiki je postal od črkostavca urednik lista, potem pa celo lastnik lista. Leta 1857. je zasnoval list „Troy Times“, kateri še danes pogumno zagovarja republikansko stranko.

Zdaj mu je 61 let. Kjer koli je bil zastopnik, zagovarjal je goreče in vestno koristi svoje domovine, ne hrepeneč nikdar po denarji, ampak trudeč se izpolnjevati dolžnosti svoje.

(Zgodovina biljarja.) Biljar so iznašli Francozi in so ga jeli najprej rabiti v šestnajstem veku. Še danes so Francozi strastni biljardisti. V samem Parizu je do 20 tisoč biljarjev, od katerih dobivajo vsak dan do 144.000 goldinarjev za igranje. Za Parizom prihaja Angleška, kjer igrajo gospodje biljar zaradi zabave ali pa zaradi zdravja. V početku našega veka je iznašel Mingard kožo ali podplat, za kar mu je neki pariški zdravnik posebno zahvalen. Tega je namreč vprašal bankir Haguët, kako bi se moglo pomagati njegovi gospé, katera nima nič apetita, zaradi česar je celo nervozna. Zdravnik mu je svetoval: „Kupite biljar in igrajte ž njo pridno“. Tri mesece potem pošlje mu ozdravljena in zahvalna gospa četrty tisoč goldinarjev kot nagrado za dober svet.

(Žrtve ocejana.) Od leta 1871. do 1882. je umrlo v ocejanu 38.722 oseb, od katerih je bilo 3062 potnikov, a 35.670 mornarjev.

(Bizantski cesar Lev VI., imenovan „filozof“, izdal je leta 986. to le naredbo: Ker smo slišali, da se kri devlje v čreva, kakor tudi žito v vreče, ter tako kakor navadna jed v želodec tlači, to ne more naše cesarsko veličanstvo te groze še dalje trpeti, niti dopustiti, da se avtoritet in čast naše države tako sramoti s takimi drznimi iznajdbami. Kdor bo še nadalje rabil kri na tak način za hrano, ostriči ga bomo dali do kože, dobro pretepsti in iz dežele izgnati za veke. Quod bene faustumque sit!

Politični razgled.

Delegaciji ste v torek dne 18. t. m. končali svoje delo.

V kratkem se ima objaviti cesarski patent, s katerim se bode sklical državni zbor, ki se bode pa sešel še le 4. decembra t. l. V svoji takratni zborbi bode med drugim rešil tudi delavski red in pristojbinski zakon. Novi civilni pravdni red in novi kazenski zakon, kakor tudi predlog ob odpisu zemljiškega odveznega dolga galskega — pa še letos baje ne pride na vrsto. — Vlada je že izdelala budget, kateri bode predložila državnem zboru; razven drugih potrebščin bode vlada zahtevala od taistega precejšnje svote za transverzalno železnico na Češkem. Čeli se sploh nadejajo, da se bode vlada v tej parlamentni zborbi spomnila interesov nenemških narodov avstrijskih — da bi se Slovencem izpolnila kakšna narodna želja, tega se nam pri sedanji politiški konstelaciji ni bati.

Ščedilno poverjeništvu bode baje v kratkem predložilo vladi svoje nasvete glede ščedilnih prenaredb v državni upravi in vlada se bode ravnala po njih, kolikor in kar se jej bode zdelo primerno.

V Solnemgradu se je osnovalo društvo, kateremu je namen, ustanoviti in vzdrževati katoliško vseučilišče. Pravila tega društva je vlada že potrdila.

Šlezjski kmetovalci so imeli predzadnjo nedeljo v Freudenthalu shod, kjer so se posvetovali ob ustanovitvi

deželnega kulturnega sveta za Šlezijo ter so vsprejeli rezolucijo v tem zmislu.

Rusko vojno ministerstvo bode preustrojilo tako imenovano črno vojsko (narodnoje opolčenje) v prave vojne čete. Osnovali se bodo stalni kadri in se jim dalo najnovejše orožje. Mobilizacija vse črne vojske se bode potem mogla zvršiti v štirih tednih.

Nemški državni zbor je sklican danes, dne 20. t. m. Kakor se je bilo poročalo, odpreti bi ga imel sam cesar Viljem. Ožje volitve se za socialiste niso izvršile toli ugodno, kakor je bilo soditi po prvotnih volitvah; sploh se je v državnem zboru pomnožilo število konzervativcev, a število liberalcev skrčilo. Socialisti namerjajo baje v državnem zboru predlagati, da se otroci nimajo porabljeni za tovarniška dela, in se tudi ženskam delo omeji; dalje naj se uvede normalni delavski dan in se razširi zavarovanje zoper nezgode.

Laška zbornica je sklicana na 27. dan t. m. Na vladno zahtevanje bode se pričelo takoj posvetovanje o železniškem zakonu.

Listnica upravnštva

Gosp. Jos. Jakopič, c. kr. kancelist v Metliki. Poslani 1 gld. prejeli; na dolgu je še 1 gld. za zadnje četrtletje.

„Slovan“ izbaja vsak četrtek popoldne. Cena mu je za celo leto 4 gld., za polu leta 2 gld. in za četrta leta 1 gld. — Posamične številke se prodajajo po 10 kr. — Naročnina, reklamacije in inserati naj se pošiljajo upravnštvu, dopisi pa uredništvu na Kongresnem trgu št. 7. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo in rokopisi ne vračajo. — Za inserate se plačuje za navadno dvostopno vrsto, če se tiska jedenkrat 8 kr., če se tiska dvakrat 7 kr., če se tiska trikrat 6 kr., če se pa tiska večkrat, po dogovoru.